gentos abest specus valde religiosa, inter montes angusto loco sita, nemoribus cincta, quæ illius vallis extrema claudunt, prorsusq; deuia & hominibus inaccessa sunt. Supra hanc specum conditum est haud grande sacellum cum altari, vbi titulus habetur sancti Brunonis Colonienſis magistri, eremi sanctæ Mariæ de Torri Ordinis Carthusiensis institutoris primi, cuius etiam imago illic picta cernitur. In hac specu ille vir Dei ab eo tempore, quo primum illuc venit, vsq; ad obitum incredibili spiritus feruore permansit. Porrò in argumentum & commendationem sanctitatis eius, vsq; in hodiernum diem locus ille in quo post excessus contemplationum defessa membra nudæ humo allidebat, nunquam herbam gignit ad mensuram corporis eius, cum tamen circunquaq; herbescat. Hoc tã illustre miraculum omnis loci eius accolæ constantissime asseuerã. Est præterea illic ad lapidis iactum, ecclesia beatissimæ Mariæ, à Comite Rogerio constructa pro seruo Dei magistro Brunone, & magistro Launino Nortmanno, eius socio. Ad hæc loca populorum cateruæ, senes & pueri, viri ac fœminæ, nobiles & plebeij, principes & magnates, ob sanctissimi Brunonis venerationem & piam erga illum animi deuotionem, atq; etiam ob impetranda eius beneficia, perinde ac si degat in humanis, eum animis contemplantes, certatim conflunt, reuerenter accedunt, venerantur & orant. Præcipuè verò specum illam, in qua ferè solus semper Deo seruiebat, tanta reuerentia, fide & affectu frequentant, vt complures non nisi nudis pedibus à iam dicto monasterio eò accedere conspiciantur. Alij genibus reptando, sacram illam specu, terram & saxa ex animi pietate lingunt, & lachrymabundi circumeunt: atq; de ipsa specu quippiam abradunt, pro magnis reliquiis habituri, sicq; alacres ad sua abscedunt. Nec quisquam sanè verbis explicare queat, quanta animi deuotione & studio virum sanctissimum prosequantur Calabriæ Episcopi, Abbates, Prælati, religiosi, itemq; Principes, comites, barones, & plebs vniuersa.

Sacellum cum altari & titulo S. Brunonis.

Insigne miraculum.

S. Bruno apud Calabros in magna habetur veneratione.

Deniq; non longe à supradicto monasterio nemus amplissimum est, quod Folo vocant, à viro Dei non nisi instaurando monasterio deputatum. Quod si quis temerarius contra hanc eius voluntatem venire ausus sit, quemadmodum fama apud omnes Calabros longo vsu firmata testatur, diuinam vltionem non euadit, faciente & hoc & permulta alia, ad declarandam fidelissimi serui sui sanctitatem, præpotente Deo, cui est honor & gloria in secula seculorum, Amen.

CANONIZATIO, VT VOCANT, S. BRVNONIS CARMINE CONSCRIPTA.

XXVI. Leo X.

PApa Leo, gestis & maiestate verendus,
Cardineis patribus celebri circundatus actu,
Certior est factus, quàm sanctè vixerit olim
Bruno, quod obsequium, dum vixit, præstitit Vrbi:
Quodq; per hunc cultu diuino Ecclesia creuit:
Huius & audiërat certo miracula quædam.
Propterea votis Patrum concordibus illum
Rettulit in diuos: festum concessit eidem
Octobris sexta celebrari luce quotannis:
[Illo nempe die moriens ascendit olympum]
Erigere huic statuas, ac ædificare sacella
Permittens: super his confecta Diplomata confert.
Ordinis hæc nostri mater Carthusia seruat,
Inter Romani multa instrumenta Senatus.

Supplex Carthusianorum ad sanctum Brunonem Precatio.

ADspice nos oculis Bruno patriarcha benignis,
Nocte dieq; tibi feruentia vota ferentes.
In Paradisiacas tua per vestigia sedes
Tendimus: in virtutis iter nos dirige, seeli
Quos ex innumeris reuocâsti Bruno periclis.
Propositi ardorem fac nos seruare prioris,
Et circunfusæ semper memor esto coronæ,
Donec ad æthereos tecum peruenerit axes.

Instrumẽta, dicit Priuilegia Ordinis Carthusiani.

MARTYRIVM SANCTORVM ET GLORIOSORVM CHRISTI MARTYRVM SERGII ET BACCHI, EX SIMEONE METAPHRASTE.

AN. 290.

I. CVm Maximianus tyrannus imperaret, & vniuersus ferè orbis terræ iaceret in profundis tenebris ignorantiæ, lapidesq; & ligna cogerentur homines adorare tanquam deos, & maximè execranda (proh dolor) gustare sacrificia, Sergius & Bacchus, ambo Romani genere, in Christum confessione & fide, nõ secus ac lucidæ stellæ, tunc refulgebant in regia. Non erant autem plebeij, nec obscuri: sed Sergius quidem erat primicerius scholæ Centiliorum, secundicerius autem huius, Bacchus: qui multum quidem poterant apud Imperatorem Maximianum, maiorem autem sibi parauerant fiduciam apud Regem & Deũ immortalem, vt qui tabernaculum quidem & incolatum, & exilium, & si quid aliud est his vilius, hanc vitam existimarent. Cum essent autem boni mercatores suæ salutis, &, quæ est in futuro, vitam compararent per præsentia, veluti quandam artem ad illam acquirendam, diuinas exercebant scripturas, & eas semper habebant præ manibus. Quocirca hæc non potuit tolerare inuidia: & cum quidam alij, tum alias quoq; virtutes, tum apud ipsum Imperatorem fiduciam, viris præclaris inuideret, apud illum ipsum eorum fiduciæ authorem, nempe Imperatorem, eos accusant: quod illius quidem contempserunt amicitiam, deorumq; cultum quoq; neglexerunt: iam autem ad aliam declinarunt religionem, se Christianos & Dei seruos vocantes.

7. Octo. Patria SS. Sergij & Bacchi.

Ab æmulis accusantur.

II. Maximianus autem, etiamsi sciret, quod sæpè multi calumniæ inuidiam causam habent, non veritatem, maximè autem cum non ignoraret, quanta esset eorum in ipsum beneuolentia: quinetiam animo versaret suam sæuitiam & acerbitatem, (ea enim vel maxime aliis contendebat antecellere) & quod si forte deorum beneuolentiam, & illius amicitiam statuissent despicere, periculum quidem certe timuissent: existimiaretq; esse non probabilia, sed falsa, quæ dicebantur: ea tamen admittenda non esse citra examinationem, vt consentaneum erat, considerabat.

Maximiani crudelitas.

Quid ergo facit? Cum splendidum & magnificum parasset sacrificium: & quicunq; erant clari & illustres, in templũ conuenire, & sacrificij cum eo esse participes prius iussisset, rem deinceps examinare constituit. Atq; ipse quidem primus ingreditur: simul autem cum eo ingreditur etiam magna multitudo, & erat vniuersa in templo congregata. Et alij quidem diligenter peragebant sacrificium, & præsentem obseruabant Maximianum: Sergius verò & Bacchus viri generosissimi, ne templi quidem portam ingressi, foris stabant alicubi, ipsi Deo potius purum & verum peragentes sacrificium, & pro aliis rogantes: Domine, Domine, dicebant, Deus Rex singulorum, exaudi vocem nostræ orationis, & propitius esto hæreditati tuæ. Parce Domine, & nè eos dederis ad gloriandum aduersario. Sed illumina Domine, illumina oculos cordium eorum, & eos deduc ad tui agnitionem, qui nunc in tenebris ambulant ignorantiæ, & mutauerunt gloriam tuam, qui es solus Deus, & alienus ab interitu, in similitudinem bestiarum, quadrupedum, & serpentium, & à te defecerunt, & sacrificarunt eorum sculptilibus & nomen sanctum tuum contemptui habuerunt. Conuerte eos, Domine, & cognoscant mirabilia tua, & vnigenitum tuum filium, & Saluatorem nostrum, qui voluntaria Cruce & morte nostram procurauit salutem. Porro autem nos quoq; conserua alienos à reprehensione in via testimoniorum tuorum, & in custodia tuorum mandatorum. Atq; quidem foris stantes extra portas templi, hæc precabantur, & sic Deum placabant.

Preces Sergij & Bacchi.

Rom. 1.

III. Maximianus interea templum ingressus, cum huc & illuc circunspexisset, solos verò illos, Sergium & Bachum, non vidisset in templo adesse cum aliis, tunc id, quod fiebat, statuit aperte probare eam, quæ in ipsos intendebatur, accusationem: protinusq; exarsit consueta illius sæuitia, feritas & ira: &, Quid cunctamini? dixit iis, qui adstabant: & frequenter repetiit illud. Ducantur execrandi, cum iussu terribili. Ducuntur ergo Martyres cum ijsdem vestibus, tunicis, & zonis, vna lingua versantes illam dulcem precationem. Deinde Imperator principis extollens supercilium, superbeq; & toruè eos intuens: Videmini, inquit, non in tempore mea esse abusi fiducia, & propter hanc, qua in vos vsi sumus, beneuolentiam nos magnæ damnasse stultitiæ, & contra nostram insurrexisse potentiam, & impij quidem esse in deos ipsos, ingrati autem in nos & iniusti. Sed nisi sacrificaueritis, & Deos, & nos simul placaueritis, ego meæ satis medebor querelæ: & vos statim aperte scietis, summa benignitate & mansuetudine frui nolentes, qualem meam in vos iram nuper mouistis. Hæc cum viri illi præclari audiissent, & cognouissent se iam omnino manifestos euasisse Imperatori, & non oportere amplius celare pietatem, & occasionem præterire, sed potius quàm possunt maxime publicare & pro ipsa magnam afferre fiduciam & dicendi libertatem, libera anima & lingua Christum Deum verum sunt confessi: simulacra autem eorum deos, & humanarum manuum opera, spiritu carentia & surda, manifestè ostenderunt: Dij vestri, dicentes, argentum & aurum, opera manuum hominum: & subiungentes ea, quæ deinceps sequũtur: &, Nos, ô Imperator, hoc solum tibi debemus, vt in hac terrena militia tibi grato animo inseruiamus, & quod vtriq; mandatum fuit munus, impleamus. Neq; verò his surdis & inanimis diis sacrificabimus, neq; à nostro & vero Deo solo deficiemus, etiamsi supra modum effereris, etiamsi in nos nullam ostendas humanitatem: sed & ferro, & igni, & aliis tradideris suppliciis. Quid est enim pietate fortius, aut, quam pro ipsa pati, beatius?

Maximianus in eos asperè inuehitur.

Psal. 113.

Præclara eorum constantia.

Afficiuntur ignominia.

IV. His vehementius motus Maximianus, iubet eis quidem statim auferri insignia magistratûs: muliebribus autem vestibus indutos, & collaribus ferreis simul in collo circundatos, per mediam duci ciuitatem vsq; ad ipsam regiam. Atq; statim quidem ducebantur sancti ad beatam illam, quæ verè est, viam, & quæ ducit ad ipsum Christum, non eam rem existimantes esse dedecus: sed tanquam impietatem dedecore magis afficerent, apertè glorianres, & sibi placentes. Et ingrediebantur quidem pedes, labra autem versabantur in gratiarum actione, & cum Deo consuetudine & precatione. Dicebant enim: Etiamsi ambulauerimus in medio vmbræ mortis, non timebimus mala: quoniam tu nobiscum es, Domine. Propterea exultabit anima nostra in te: quoniam induisti nos vestimento salutaris, & tunica lætitiæ circundedisti nos. Sed exurge, Domine, in adiutorium nostrum: & redime nos propter nomen tuum. Nondum finitæ erant preces, & producti fuerunt coram Imperatore, qui è templo redierat in regiam. Ille ergo cum assentationem cum consueta contemperasset sæuitia, & vellet simul lenire pudorem, quo affecti erant, vt videbatur, ex hac eis illata ignominia: Graue est, & valde graue, ô vos, qui adestis, dicebat, maximos honores tam leuiter & inconsiderate prodere. Solent enim ea, quæ immeritis feliciter succedunt, stultos non tam incitare ad beneuolentiam, quam erigere ad temeritatem aduersus benefactores. Isti enim, vt videtis, magnam apud nos gloriam consecuti, nostramq; adepti amicitiam, & maximam fiduciam, & nobiscum loquendi potestatem, adeo vt non solum ipsi primas partes ferrent in familiaritate, sed alios quoq; nobis possent facere familiares, beatosq; breui reddere, & suspiciendos, horum omnium obliti, postremo maximis quoq; diis, & ipso Ioue contempto, qui omnium quidem opifex, omniũ autem deorum & hominum pater esse dicitur, Iesum prætulerunt, qui dicitur fuisse filius mulieris, & fabri, & ad Crucem cum duobus maleficis fuit damnatus à Iudæis, & subiit mortem reuerà acerbissimam. Sed ego sum omnino causa omnium, qui cum vellem esse supra modum benignus, eos feci amicos & socios felicitatis.

Psalm. 22.

Producuntur coram Imperatore.

Christus crucifixus, gentibus stultitia.

V. Cum hanc tam vehementem intendisset orationem, eos rursus blandis verbis conans illicere, eosq; benignè ac amicè intuens. Sed si ijdem, inquit, nunc quoq; estis Sergius & Bacchus, neq; vestram mentem inuidus occæcauit dæmon, reuereamini magnam authoritatem, reuereamini putam & non falsam amicitiam, neq; conspiciamini vos in deos tam impiè gerere, nouam & insolitam inducentes religionem, & in eorum cultu à nobis dissidentes, quos oportet etiam vsq; ad ipsam mortem in amicitia nobiscum conspirare. Nam ego quidem cum grauioribus vti possem suppliciis, & tyrannice vobis, ô amici, vim inferre: (adhuc enim consueta vtar appellatione) attamen, ô dij, reuereor amicitiam, & propterea retardo cruciatus, & vim lubens differo.

Tyrannus blanditur.

Sancti modestè respondent.

VI. Hæc cum audiissent viri egregij, scilicè, & placitè & plane dixerunt: Quod tuæ quidem non sumus obliti amicitiæ, nec fuerimus ingrati in tua beneficia & honores: sed te & amemus, si vilum alium, & dominum existimemus, & tu sis nobis omnia, signum est manifestum, quod & fideliter hucusque seruiuimus, & tecum diligenter rempublicam sustinuimus, neque vlla in re, nec parua, nec magna, conspecti sumus ingrati, neque aliquid prodidimus, aut negleximus eorum, quæ oportet. Nos ergò nec ingrati animi criminis, aut contemptionis amicitiæ iure possumus accusari: neque quod à te propter odium diffideamus, ô benignissime Imperator. Sed nos disiunxit ipse vanus error cultus simulacrorum, & quod tu in certum ac manifestum incidas interitum, & nos quoque cogas in idem deturbari periculum. Nam quandiu quidem agebatur de sola mundana militia, nos nihil prætermisimus eorum, quæ oportet. Tu ipse nobis feres testimonium, nos in nulla re, quæ esset expedienda, vllius socordiæ aut negligentiæ vnquam fuisse damnatos, sed in iis rebus nobis fuisse acrem zelum. Et rursus quæcunque de more Christianorum peregimus, iis Deum quoque pro viribus vobis reddidimus propitium. Quoniam autem ipsum quoque bonorum caput, nempe pietatem, nobis contendis adimere, & Deo nos priuare, quod est damnum extremum, & quod pia non possit ferre anima, & propterea honores & laudes nobis reuocas in memoriam, quomodo te boni & honesti ignarum non iure dixerimus, quod & ea, vt quodammodo præstantioris nobis facias optionem, inter se inuicem omnino confers, pietatem, inquam, in Deum, & humanam amicitiam & gloriam, quæ æque ac aqua prætersluit? Quomodo autem hac in re tecum conueniemus, & non contrà, amicitiam & honorem, & si quid sit aliud maius, negabimus? Quomodo autem non tu magis ingrati in Deum animi criminis conuinceris, qui idipsum tibi,

Humana gloria vt aqua prætersluit.

quod

quod & sis, & respires, præbuit? Qui cum careat principio, verbo effecit, vt cœlũ & terra consisterent: & hominem propriis manibus est fabricatus, & honorauit eum immortalitate, & eorum, quæ sunt in terra, veluti quendam Regem constituit, id quod est omnium pulcherrimum, nempe Paradisum ei attribuens. *Gen. 2.*

VI. CÆTERVM nè nobis succenseas, ô Imperator, si oratio longiorem fectura sit narrationem. Et Deus quidem fuit, vt dixi, tam munificus in beneficiis in hominem conferendis. Ille autem inuidia seductus, & voluptate (hei mihi) inescatus, miserè omnino ab iis excidit: & qui prius censebatur beatus, conspectus est miserabilis, & lacrymis dignus propter calamitatem. Qui itaq; nos finxit & fabricatus est Deus, cum benignis rursus oculis vidisset opus suarum manuum, Deum esse non mutans, quod quidem erat, factus est propter nos citra peccatum id, quod nos. Cumque Crucem & mortem sua sponte subiisset, & superiorem inimicum nostro genere prostrauit, & nobis ab illa acerba seruatis calamitate, benigne priorem reddidit libertatem: & vnde excidimus propter inobedientiam, illuc nos reduxit propter suam clementiam. Eum autem, qui propter te talia passus fuerat, idq; cum esset Deus, & te tantis rebus dignum censuerat, [communis est enim hominibus, sicut prius interitus, ità nunc libertas] tu ipsum contemnens, & Crucem illius ridens, quomodo non es longè ingratissimus? Scias ergo nos non futuros tibi socios ingrati animi crimine, neq; nostrum benefactorem & verum Deum esse negaturos. Quæ autem à te proferuntur, ô Imperator, siue sint bona, siue difficilia, & vel ipsam mortem inferentia, sunt æque à nobis propter Christum despicienda, & à nobis non curanda. *Peccando factus est homo ex beato miser. Ioan. 1.*

VII. HIS adeo opportunè & iucundè dictis à martyribus, Maximianus quidẽ fuit irâ motus, & volebat acerbe punire sanctos. Rursus autem cunctabatur, & differebat aggredi, respiciens eorum splendorem, & non volens talium virorum facere iacturam. Verebatur enim, nè cruciati, cum veritatem in medio multorum liberè essent elocuti, deinde permanerent omnino immobiles. Eos itaq; statuit transmittere ad Antiochum Ducem Orientis, vt qui omniũ, qui erant in eius potestate, esset crudelissimus, & vel solo nomine posset eos perterrere: & quod propter maioris honoris desiderium, ille Maximianum obseruandi curam gerens, à nullis abstinebit machinis, quo eos oppugnet, & ad suam traducat sententiam. Præterea vt & longum iter & ignominiosum tam intensam relaxaret constantiam, & eos sensim à pietate dimoueret, & maximè quod ipse quoq; Antiochus erat eis prius subiectus, apud quem erant sistendi, & à quo iudicandi. Id enim maximè tangit animum eorum, qui sunt honesto loco nati, quod qui prius parebant, eis posteà imperent, & eis vtantur, tanquam subiectis, non multo ante fuerant eorum domini & benefactores. Consecutus nanque fuerat hunc Ducatus magistratum Antiochus ipsius admirabilis Sergij intercessione. Sed reuera nihil videtur tam facile marcescere, atq; beneficium in animo ingrato plantatum. Is enim non solum apparuit minime esse recordatus beneficij, vt procedens ostendet oratio: sed petinde ac ab illis summa affectus iniuria, eos tractauit, & eis grauia intulit supplicia. Atque mittebantur quidem ad eum sancti, vincti graui catena. Ad eum autem scripta erat etiam epistola ab Imperatore, quæ sic habebat: Deorum maxima prouidentia omnes quidem homines, maxime autem mei imperij satellites & stipatores, in illos esse pios, & iis rursus, quos illi dignos censuerunt imperio, vult obedire, & in eos esse grato animo. Propterea hunc Sergium & Bacchum, qui in deos quidem apparuerunt impij, & se Christianorum adiunxisse religioni, conuicti sunt autem criminis ingrati in me animi, & iam nostro tribunali, & nostra examinatione iudicati sunt indigni, sub tutissima custodia & vinculis ad tuam transmisimus constantiam. Si ergo pœnitentia ducti, diis sacrificauerint, soluantur ab eis impositis vinculis, & digni censeantur honore & beneuolentia. Reuocabuntur enim rursus à nostra potentia, recipientq; priores honores, aut etiam maiores, eruntq; deinceps in loco & ordine eis conuenienti. Sin autem immobiliter priori hæreant sententiæ, legum subiecti sint austeritati, ipsaq; essentia & vita ense priuentur cum aliis. Vale. *Antiochus Dux crudelissimus. Antiochus & Sergij intercessione prius Dux creatur. Literæ Maximiani ad Antiochũ.*

IX. CVM has literas & sanctos viros accepissent milites, viam sunt ingressi. Quidam autem ex famulis, & simili zelo in pietatem, & in dominos victi beneuolentia, eos quoque sunt secuti, quasi non corpora solum legi, sed etiam animas volentes Deo seruire. Qui etiam audiẽtunt sanctos inter se colloquentes, & dicentes, quod nocte, qua egressi sunt è ciuitate Romanorum, diuina quædam apparens visio iussit eos confidere, & bono esse animo ad certamen, & alacriter ingredi bonum iter propter Christum. Quamobrem etsi essent ferrea illa vincti catena, citra molestiam & cum voluptate psallebant: In via testimoniorum tuorum delectati sumus, Domine, tanquam in omnibus diuitiis. In iustificationibus tuis meditati sumus, & legis tuæ, non sumus obliti. In mandatis tuis meditabimur, & exquiremus vias tuas. Viuemus, & custodiemus sermones tuos. Cum ergò totum illud iter citra laborem confecissent, diuersantur in quadam ciuitate nomine Barbaleso, prope regionem Limitaneorum. Quo in loco cum Dux versaretur Antiochus, ante eum sunt producti, læti quidem & vultu alacri, animi autem nobilitatem liberalibus ostendentes moribus. Eorum itaque, qui ipsos circunfistebant, oculi erant omnes in eos coniecti: & neq; facile desistebant, sed firmo & intento obtutu eos adspiciebant: erantq; ipsi theatro iucundum quoddam spectaculum. *Visio Sergij & Bacchi. Psal. 118. Præsentantur Antiocho Duci.*

X. CVM eos ergò vidisset Dux quomodo se haberent, & deinde etiam legisset literas Imperatoris, tacitus apud se admirabatur, & eos rursus contemplabatur, magnum quid esse & nouum existimans, quod ad tantam processissent animi magnitudinem, vt & supplicia, & minas, & gloriam, & ipsum etiam despicerent Imperatorem, immo mortem quoque minimi facerent. Accersito autem Commentariensi: Accipe, inquit, hos vinctos, & in custodia quidem serua tutissima: nihil autem graue aut molestum sustinentes: eos enim reseruo examinationi. Atque ij quidem iussu Ducis in tuta inclusi custodia, cum venisset vespera, seipsos dederunt orationi: Adspice ad nos, dicentes, Domine, è sancto tuo habitaculo: quoniam inimicus nos probris affecit, & populus insipiens irritauit nomen sanctum tuum: Et nè tradas hominibus feris immanioribus animas tibi confitentes: sed adspice ad testamentum tuum, & suscipe nos, Domine, & redime nos propter nomen tuum. Quoniam superbia eorum, qui te oderunt, in nos euasit vehemens ac potens. Peractis autem precibus, cum ad somnum essent conuersi, eis apparens Angelus, Soli quidem forma similis, & ex ipsa quoque veste lætum splendorem emittens: Confidite, eis dixit, serui Christi, & nolite timere: sed state firmi & stabiles in Domini nostri Iesu Christi confessione. Ipse n. est vobiscum, defensor vester. Ille quidem hæc dixit. Illi autem cum è somno fuissent excitati, & inter se, & famulis, qui cum eis versabantur, Angelicam illam narrarunt visionem. Et cum essent illorum animi rursus repleti fiducia, læti psallebant singuli: Ad Dominum, cum tribularer, clamaui: & exaudiuit me de monte sancto suo. Ego dormiui, & soporatus sum. Exurrexi, quoniam Dominus me suscipiet: non timebo à millibus populi, qui me in orbem inuadunt. Surge Domine, serua me. Quoniam tua est salus, & super populum tuum benedictio tua. *Ducũtur in custodiam. Psalm. 73. Alia eorum visio. Psal. 119. Psalm. 3.*

XI. STATIM ergo summo mane Dux quidem sedebat in excelso tribunali: ei autem assistebat vniuersa quoque caterua militaris. Cum ergo accersiuisset sanctos è custodia, iubet legi literas eis audientibus. Quod cum factum esset: Oportebat quidem, inquit, vos, parentes iussui gloriosi Imperatoris, diis sacrificare, & non illius humanitatem ad irã prouocare. Quoniam autem nescio quî factum sit, vt & illum ad iram prouocaueritis, & à tanta gloria excideritis, & illas profundas amiseritis diuitias: at nunc saltem nobis velitis obedire, vobis consulentibus ea, quæ sunt conducibilia. Sic enim priore longe maiorem gloriam, & maiores opes, & alia bona apud Imperatorem consequemini. Quid *Sistuntur coram Antiocho.*

enim est graue, si quod non potuistis prius intelligere, siue fortè fortuna, seu aliquo alio casu, nunc cum diligentius consideraueritis, id, quod oportet, accurate eligatis? Est enim multo leuius, peccare propter ignorantiam eius, quod est bonum & conducibile, quam vbi agnouerit, perseuerare in deterioribus, & non transire ad id, quod est melius. Nam illud quidem est peccatum ignorantiæ, hoc autem malæ mentis, & quæ sunt mala, sua sponte eligentis. Nam ego quidem valde accendor, & aliam vestram reputans amicitiam, & recordans eius, quod à vobis accepi, beneficij, & maximè à te domine mi Sergi, per quem hunc mihi parauí magistratum. Sed nescio quid agam, cum fortuna tes sic administrauerit, vt ego quidem hodie sedeam iudex: vos autem, tanquam rei, stetis antè meum tribunal, reddituri rationem vestræ in deos ipsos inuictos impietatis, & pium Imperatorem inobedientiæ.

Pro accepto beneficio, non iustus vices rependit Antiochus.

Sic ergò & his allicientibus verbis Antiochus conueniebat sanctos, & amicè quodammodo eos alloquebatur consulens, & bona, vt videbatur, eis suggerens, quo sibi Imperatoris beneuolentiam compararet. Sciebat enim, quãtus esset illius amor in eos, & quod plurimi faceret tales viros non amittere: hoc cum ex multis aliis coniectans, tum ex hoc, quod eos nullo voluerit tormento subiicere, sed per hanc solam ignominiosam ad illum missionem studeret eos in contrariam traducere sententiam, vtpote quod ad hæc excogitanda Maximianus esset vafertimus & ingeniosissimus. Sed his quidem blandis & pellicientibus verbis prius conabatur eos illicere Antiochus. Deinde conatus est etiam terrore eos à scopo traducere & constantia. Si enim meis, dicens, non parueritis adhortationibus, erit mihi omnino necesse facere, quæ sunt imperata: & me, tanquam inimicum, gerere in vestram magnificentiam. Et post hæc multus fuit in enumerandis nominibus tormentorum, & minis intentandis. Sed sancti martyres, neq; blanditiis emolliti, neq; minis deiecti: Iis, dixerunt, qui Christum solum, ô Iudex, & quæ apud ipsum absconsa est, vitam lucrari statuerint, nihil est curæ ex iis, quæ fluunt & intereunt, non honor, non gloria, non potentia, non aliquid aliud eorum, quæ aut demulcere possunt, aut molestia afficere. Nos enim & tuas minas, & blanditias ex æquo contemnimus. Cessa ergò tu quoque, sicut serpens, nobis mala consulere. Videmus enim virus sub tuis labris: & ideo consilium tuũ tanquam graues auersamur insidias. Ne ergo fallaris, tempus frustrà consumens, & à vana spe pendens: neq; enim puniens expugnabis, neq; minans persuadebis, vt viuentem quidem Deum relinquamus, dæmonibus autem surdis & nullo sensu præditis offeramus sacrificium. Nobis enim & propter Christum viuere, est bonum: & propter ipsum rursus mori, lucrum. Tu autem nihil tale potueris dicere de tuis simulacris. Verè enim sunt argentum & aurum, opera manuum hominum, quæ nihil possunt prodesse iis, qui in ipsis suam collocarunt fiduciam. Similes ergo eis fiant ij, qui ipsa colunt, & omnes qui confidunt in eis. XII.

Post blanditias adhibet terrores Antiochus.

Martyrum memorabile responsũ

Phil. 1.

Psal. 113.

Cvm ergò Dux vidisset eos tam apertè locutos, tantaq; esse præditos libertate & animi magnitudine: & intellexisset fieri non posse, vt verbis eis persuaderet, processit ad periculum per tormenta faciendum: & beatum quidem Sergium in tutissimam tradidit custodiam, pro accepto beneficio eum sic remunerans: Bacchum autem à quatuor fortiter extensum, boum neruis iussit cædi crudeliter. Sed licebat videre mentem longe natura fortiorem, & animi institutum vi quauis corporis excelsius. Nam sanctissimi quidem illius corporis partes aurilæ flagellis, disiiciebantur in ipsum aërem, per terram autem ferebantur riui sanguinis: & viscera quidem nudabantur carnibus, ipsius naturæ formationem aperientia iis, qui aderant: anima autem, quæ ipsa quoque athletam festinabat relinquere, sustinebat tamen, etiam plura requirens supplicia, vt omnino munificentiora assequeretur brauia. Lætabantur Angeli, videntes admirabilem martyris constantiam. Cruciabantur dæmones, quod parta de eis victoria, in conspectu omnium quodammodo duceretur in triumphum. Lictores fessi, humi accumbebant. Martyrem autem videns, dixisses eum ita esse affectum, vt non tam flagris cæsus, quàm vernis floribus conspersus videretur. Tandem per voces cœlestes vocatus est ad beatum locum quietis, anima deposita in manus opificis. XIII.

Immanissimi cruciatus Bacchi.

Eximia eius virtus.

Decedit

Martyrvm autem illius corpus à bestiis quidem deuorandum exposuit ille Iudex iniquus. Ignorabat autem, qualem curam gerat eorum, qui ipsum diligunt, illius Deus, qui etiam feratum naturam scit traducere ad mansuetudinem, & per illas adhuc maiora facere miracula. Feræ enim leuiritæ certamina, quæ pro pietate ab eo erant suscepta, non solum nullum ex eius membris omnino tangere sustinuerunt: sed etiam, dum ad sepulcrum ferretur à Christianis, eum sequebantur fungentes munere satellitum, & Dei hostes aperte arguentes amentiæ. Sic ergo inclytus Bacchus ea, quæ cupiebat, assecutus, ad cœlestia transiit habitacula. XIV.

Nota de feris.

Sergivs autem socius eius relictus & molestia distrahebatur propter separationem, & rursus lætitia propter expectationem Sed non despexit eum ægre ferentem separationem dulcis eius amicus & familiaris: sed læto vultu diuinus Bacchus, & consueto habitu militari noctu ei apparens, cum amicum conuenisset, & eũ impleuisset audacia, & eius discussit tristitiam, animiq; ægritudinem, & firmiorem fortiorẽq; reddidit ad supplicia. Die autẽ sequenti Dux rursus sedens in tribunali cum beatum curasset produci Sergium, leoninam pellem exuens versipellis, induit pellem vulpis. Et cum in eum quandam finxisset beneuolentiam, ad fidem faciendam aliquid accommodatum ostendens, quod scilicet illum magistratum ex eo nactus esset, eum blanditiis euocabat ad sacrificandum, perfectam & absolutam à Christo separationem ei volens reddere pro beneficio, stultus, sic quoque sensim eum alloquens: Pudet me veteris illius felicitatis, & beneficiorum, quæ in me contulisti, amicissime Sergi, nec te quidem amplius fero in tueri sic eum stantem pro nostro tribunali, qui sum minimus, si cum tuo conferar splendore, tuæq; amicitiæ & potentiæ opera sum præsentem assecutus magistratũ. Ille quidem hęc callide dicebat, hoc solum machinans, vt eum omnino blandis verbis illiceret, & fraudulenter ad eandem deduceret religionem. Ille autem: Sed si me, inquit, velis nunc quoq; in maximis bonis accipere benefactorem, prompto & alacri animo tibi hac in re inseruiam. Nam cum te liberauero ab hac profunda deceptione, adducam ad lucem veritatis, & Regi immortali reddam familiarem. XV.

Apparet S. Sergio.

Fallacia Antiochi.

Non lubenter audiit ea, quæ dicebantur, homo qui assuefactus erat interitui: sed statim Sergium grauius & seuerius adspiciens: Ne deos, inquit, blasphemes immortales. Martyr autem acrius vtens dicendi libertate, totum faciebat contrarium: & illius deos afficiebat probris ac contumeliis, & eos solum nomina vocabat re carentia: eos vero, qui illos adorabant & colebant, ostendebat multo minore sensu esse præditos, quàm surdos illos deos. Dux autẽ postquam vidit Sergium & blanditiis, & minis esse superiorem, & nihil remittentem de loquendi libertate, illam statim ementitam exuens amicitiam & personam, aperte ostendit id, quod erat: &, Magna mea, inquit, mansuetudo, & hæc in te importuna benignitas, ad arrogantiam te extulerunt, & sic in nosipsos, & deos magnos prouocârunt. Sed dedisces (sat scio) superbiam, & obliuisceris tuæ arrogantiæ, & cognosces teipsum non esse rerum communium amplius intercessorem, neq; posse plurimum apud Imperatorem, sed esse damnatum & vinctum, & si quod aliud malũ sequitur eos, qui ita sentiunt. Et statim à præsidio Surorum Dux proficiscens in ciuitatem Rosaphorum, efficit vt calceẽtur athleta crepidis, ferreis clauis confixis: & conscendens vehiculum, coëgit sanctum ita pedibus affectum, ante ipsum currere ad septuaginta stadia vtq; ad Tetrapyrgiam. Atq; quicunq; quidem videbant sanguinem è pedibus defluentem, eis plane admirari veniebat in mentem, & athletæ stupere tolerantiam. Martyri autem spes eorum, quæ expectabantur, erant guttæ consolationis, quæ cadebant è cœlo, & leuabant dolorum grauitatem. Et citra molestiam pergebat iter ingredi, & hæc psallebat cum lætitia: Expectans expectaui Dominum, & intendit mihi. Et exaudiuit deprecationem meam: & eduxit me de lacu afflictionis, & è luto fæcis. Et statuit in latitudine pedes meos, & direxit gressus meos. XVI.

Sergij constantia.

Vide crudele supplicium

Psalm. 39.

XVII. POSTQVAM autem iam peruenissent Tetrapyrgiam, ipsum quidem excepit custodia, Duce ita iubente: illum autem vrgentes curæ Reipublicæ tenuerunt occupatum. Cum autem iam esset vesper, martyr relictus solus in custodia, psallebat: Qui comedebant panes meos, magnificarunt super me supplantationem. Et funibus extenderunt laqueum pedibus meis, & cogitauerunt supplantare gressus meos. Sed tu, Domine, præueni, & supplanta eos: & libera ab impiis animam meam: & de manu canis vnicam meam. Quare nec consolationis expertem eius animam rursus despexit is, qui è superis ei nectebat coronas, sed & multam se eius curam gerere ostendit, & Angelum ei misit media nocte: qui, cum prius illius animam iucunde recreasset, & deinde etiam corpus curasset, & pedes, qui male se habebant, sanasset, & tanquam cum quodam amico & conciue suo amicissime esset locutus, & eum amplexus, longe alacriorem reddidit ad certamen. *Psal. 40.* *Angelus ei apparet, & sanat eius vulnera.*

XIIX. MANE ergo sedens Dux in tribunali, iubet quibusdam ex iis, qui adstabant, vt sanctum tollentes è custodia, (neque enim putabat fieri posse præ plagis, vt vteretur pedibus) ad suum deferant tribunal. Cum illi autem accessissent in custodiam, statim fuit martyr, vt aquila, renouatus, non ablata senectute sed omnibus vulneribus. Neque enim opus habuit manu, quæ eum sustineret, aut ei omnino opem ferret ad ingrediendum: sed & leuiter ingrediebatur, & pulchre monebatur, & erat reuera testis fide dignus inuictæ & omnipotentis Christi virtutis. Cum enim sic affectum Dux adspexisset eminus, apud se mirabatur tacitus. Cum autem iam prope esset, eam rem vocabat magiam: & deos iurabat, & eos vocabat in testimonium eorum, quæ dicebat. Quid est enim aliud, aiebat, quod & apud Imperatorem ei prius tantam præbuit fiduciam, & nunc statim sopiit & obtudit acres dolores vulnerum, nisi aperta magia, & verba, quæ vt plurimum curiose & sophistice incantantur? Exhinc iam de Sergio spem abiiciebat: & cum eum curasset quam proxime sistendum, si forte familiaritate eum sic alliceret, placide eum alloquens, & ad priorem reuertens assentationem: Rem quandam, aiebat, arbitror diuinam & incredibilem, quod in multis deliciis, & diuitiis, & honestis moribus educatus, tam fortiter tuleris hoc tam graue tormentum. Sed eius sermonem statim interrumpens martyr: Non sunt mihi, inquit, ô Iudex, tormentum præsentia, sed sacra propter Christum pompa, & festum celebre, me ad ipsum cælum iucundissime transmittens. Dux itaque adhuc magis desperans, sanctum transmittit in custodiam. Ipse autem interim operam dabat mensarum lautitiæ, & lætitiæ, vt qui non solum iræ & crudelitatis, sed etiam voluptatis vellet esse seruus. *Dux eius cum rationem adscribit artimagicæ.* *Rursus blãditur dux, vt fallat.*

XIX. CVM autem viam rursus esset ingressurus, & ad Rosaphorum contenderet præsidium, ad quod tendens, à Suris profectus fuerat, athletam rursus prioribus calceatum crepidis, à Tetrapyrgia duxit vsque ad Rosapha. Cum autem cum eadem rursus luctantem necessitate vidisset martyrem, eandem, aut etiam maiorem ostendere fortitudinem, & viam, quæ est à Suris vsque ad Rosapha, cum ferreis illis crepidis citra laborem confecisse, omnino desperans fore vt mutaretur, iubet beati martyris caput amputari gladio: Ducitur itaque martyr à militibus ad locum consummationis. Magna autem multitudo virorum & mulierum & omnis ætatis consequebatur, vt eum viderent & decertantem, & vincentem, & coronatum. Quineriam ipsæ quoque feræ, veluti captæ quodam amore athletæ, relictis propriis cauernis, eum placide & mansuete deducebant, illius quidem beatum itet quodammodo probantes, & commendantes, impios autem re ipsa arguentes, quod quem feræ sunt reueritæ, ipsi plane cæci interficiunt. Ille autem cum abiis, qui eum ducebant, militibus breue aliquod tempus petiisset ad orationem, & ab illis impetrasset, ad suum statim Dominũ totam animam extollit cum oculis. Deinde, cum ei reuocasset in memoriam suam commiserationem ad eorum quoque, qui illum occidebant, vocabat misericordiam, dicens: Qui sola bonitate omnia es fabricatus, qui genus humanum ad tuam imaginem effinxisti, & præfecisti omnibus: Qui etiam, cum tuum transgressi essent præceptum, & rẽ Dominum contempsissent, & in benefactorem ingrati apparuissent, eos non repulisti, immo propter nos homo factus es, & serui formam accepisti, & omnia voluntarie sustinuisti, & nec mortem quidem postremo recusasti, ipse quoque nunc ignosce iis, qui in nos peccauerunt: & hac crassa nube impietatis discussa, & à tyrannide inimici liberatis miseris, illucesce eis diuina luce tuæ gratiæ, & reuoca eos errantes magno tuo & admirabili nomine & veritate. Porro autem nos quoque, qui pro te, ô Domine, mactamur, ipsasque animas & corpora nostra sponte sacrificamus, suscipe tanquam acceptas hostias & gratum sacrificium, & ad aram tuam, quæ est supra cælos, introduc lætantes. Hæc otauit: & eum statim vox illinc vocauit. Quam cum ille lubenter & cum voluptate audiisset, collum protinus alacriter porrigens, truncatur martyrico capite, septimo mensis Octobris: & currit ad vocantem Dominum, à quo coronas, easque magnificas & præclaras suscipit. Ex iis autem nonnulli, qui ad spectandam venerant consummationem, cum preciosum illud corpus piis & optantibus sustulissent manibus, & peregissent ea, quæ de more fiunt in sepultura, præclare & magnifice deposuerunt apud ipsum locum martyrij: *Rursus martyr induitur clauatis crepidis.* *Orat pro perditis hostibus suis.* *Vocatur à Domino.* *Truncatur capite.* *Sepultura eius permagnifica.*

XX. CVM autem multum intercessisset temporis, quidam ex iis, qui erant pietate feruentiores, venientes à præsidio Surorum, aggressi sunt surripere reliquias martyris. Ille autem, seu non volens damno afficere ciuitatem, seu non sustinens communem thesaurum esse alicuius proprium, magnam flammam effecit furti indicem: & ignis illic accensus, dolum manifeste publicans, damnum repente ostendit. Qui igitur erant in ciuitate Rosaphorum, opinati aduentum hostium eo significari, armati omnes statim adueniunt ad sepulcrum martyris. Qui cum resciuissent id, quod erat, & ne auferrent prohibuerunt, & non passi sunt Surenos amplius manere in eo loco. Illi autem cum nollent frustra & inutiliter aduenisse, paruum quoddam templum in sepulcro extruxerunt: & sic cum gaudio redierunt, dando magis, quam accipiendo, suo in sanctum desiderio satisfacientes. Paulatim autem crescente pietate in Saluatorem & Dominum nostrum Iesum Christum, Episcopi numero quindecim, ingressi ciuitatem Rosaphorum, insigne templum sanctis extruunt: & cum id consecrassent, in eo deposuerunt diuinas martyrum reliquias: Ad gloriam Dei, & Domini nostri Iesu Christi: Quem decet honor, potentia, maiestas & magnificentia, & nunc semper, & in secula seculorum, Amen. *Insigne templũ extruitur sanctis martyribus.*

EX HISTORIA ECCLESIASTICA EVAGRII SCHOLASTICI, LIBRO QVARTO CAPITE VIGESIMOSEPTIMO, DE S. SERGIO MARTYRE insigne miraculum. Versio est Iohannis Christophorsoni Angliæ Episcopi.

ALIAM præterea rem, alio tẽpore à Chosroe Sergiopoli gestam, hoc loco cõmemorabimus: quippe quæ & explicari oratione, & sempiternæ memoriæ reuera cõmendari debeat. Hanc vrbẽ quoq; Chosroes inuadere, eamq; obsidione expugnare parat. Ac simul vt mœnia aggreditur, fit vtrinque sermo & colloquiũ de seruanda ciuitate: conuenitque inter eos, vt sacris thesauris ac monimentis, inter quæ Crux à Iustiniano & Theodora missa fuit, vrbs redimeretur. Vbi ista fuere ad Chosroem apportata, percontatur à sacerdote & Persis, qui cum eo ad eam rem missi erant, ecquæ alia superessent. Cui quidã eorũ, qui verũ dicere minime consueuerant, respondet alia etiã adhuc monimenta restare, à paucis quibusdã ciuibus occultata. Relinquebatur autem ab his, qui thesauros & monimẽta attulerũt, auri argẽtiue prorsus nihil, sed alterius cujusdã materiæ multo præstabilioris, quæ *Vide Niceph. ca. 17. Baron. anno 544.* *Chosroes obsidet Sergiopolim.*

Vide vt antiquitas reuerẽter seruarit sacras reliquias.

Deo omnino dicata fuit: sanctissimas dico reliquias Sergij inuicti Christi martyris, quæ in capsa erant eblonga, argentoque obducta, repositæ. Itaque postquam Chosroes his verbis persuasus, totum exercitum ad vibem excidendam dimiserat, derepente [a] in ipsis mœnibus magna hominum multitudo clypeis munita, visa est ciuitatem propugnare. Quam, qui erant missi à Chosroe, conspicati, reuerterunt, ac tum multitudinem, tum atmaturam admirati, ad Chosroem rem referunt. Vbi autem ruisus certior factus est, paucos admodum in vibe remanere, eosque vel ætate exacta esse, vel tenera & immatura, (quippe omnes, qui firma fuere ætate & robusta, è medio sublati erant) pro certo nouit, illud miraculum, à sancto martyre editum: & propterea metu perculsus, admiratusque Christianorum fidem, domum reuertitur: quem ferunt, sub extremum ætatis tempus diuino regenerationis lauacro tinctum fuisse.

[a] Miraculo territus Chosroes soluit obsidionem.

Item ex eadem Historia, Lib. 6. Cap. 20.

Vide Niceph. loco citato li. 18 ca. 22 Baro. ann 593.

CHOSROES autem, iam ad suum regnum restitutus, mittit ad *Gregorium Crucem, multo auro & lapidibus pretiosis exquisite elaboratam, qua honorem Sergij martyris inclyti illustrari voluit. Hanc [b] Crucem primum Theodora coniunx Iustiniani ei dedicauerat, deinde Chosroes senior cum aliis monimentis inde abripuerat. Mittit quoque aliam Crucem auream, in qua literis Græcis ista curauit inscribenda: Hanc Crucem ego Chosroes, Rex regum, filius Hormisdæ, misi. Cum enim diabolico conatu & veteratorio infelicissimi *Baramis, & suorum Caballariorum in Romaniam confugere eramus compulsi, & propter aduentum scelerati Zadespram cum exercitu ad Nisibim, quo Caballarios, qui à partibus Nisibensium stabant, subduceret: Caballarios cum duce ad Charchas vsque, qui Zadespram resisterent, eiusque vires frangerent, miseramus, ope & præsidio communiti sancti Sergij, martyris honoratissimi & inprimis memorabilis, quoniam acceperamus eum res abs se postulatas solere largiri: primo anno regni nostri, septimo Idus Ian. postulauimus opem ab eo, [c] votumque fecimus, si Caballarij nostri Zadespram vel interficerent, vel captiuum secum ducerent, nos auream Crucem lapillis distinctam, ad eius templum missuros, qua venerandum eius nomen illustraretur: atque ad quintum Idus Februarij, caput Zadespram ad nos prelatum fuit. Itaque [d] postulationis nostræ facti compotes, quo res gesta nemini dubia esset, ad venerandum sancti Sergii nomen illustrandum, hanc Crucem à nobis fabricatam, ad templum eius misimus vna cum Cruce, quam Iustinianus Imperator Romanus ad idem templum misit, quamque Chosroes Rex regum, filius Cabadi proaui nostri, temporibus, quibus Romani & Persæ grauissimè inter se dissiderent, huc aduexit, quam denique nos in nostris thesauris inuenimus, & ad ædem sancti & venerabilis Sergij mittendam curauimus.

L.

[b] Inscriptio Crucis à Chosroe missæ.

* Varamis.

[c] Votũ Chosrois regis Persarum.

[d] Erauditur Chosroes.

HAS Cruces Gregorius cum de sententia Mauritij Imperatoris accepisset, cum magna pompa ad sacrum martyris templum defert, inque eo reponit. Haud ita multo post, alia dona ad sanctum illud templum misit Chosroes, inter quæ erat discus, ex auro confectus, in quo inscribenda curauit hæc verba: Ego [e] Chosroes Rex regum filius Hormisdæ, hæc in hoc disco inscribenda curaui, non vt spectentur ab hominibus, neque vt amplitudo tui venerandi nominis ex meis verbis cognoscatur: sed partim propter rerum in eo inscriptarum veritatem, partim propter multa beneficia & liberalia, quæ abs te accepi. Nam mecum feliciter actum puto, quod nomen meum in tuis sacris vasis extet. Cum forte Beramæis essem, petebam [f] abs te, sancte Sergi, vt mihi subsidio venires, & Sira coniunx conciperet. Ac cum Sira Christiana esset, & ego gentilis, & lex nostra non permitteret nobis potestatem, mulierem Christianam in vxorem ducendi: tamen ob meum singularem erga te amorem, legem in hac muliere neglexi, & ex me die in diem inter cæteras vxores ingenuè diligere non destiti, neque desisto. Quamobrem visum erat tuam bonitatem, sancte Sergi, deprecari, vt grauida fieret. Quinetiam votum tibi nuncupaui, sumque pollicitus, si Sira conciperet, me Crucem, quam illa gestat, ad sanctissimum templum tuum missurum. Quapropter ipse equidem & Sira hoc apud animos nostros proponebamus, vt hanc Crucem in memoriam nominis tui, sancte Sergi, ipsi teneremus, & visum erat pro illa precium eius, quod quatuor millia & quadringentos stateres miliaresios non excederet, mittere, & sic idem augere, vt eius summa quinque millia staterum complecteretur. Atque ex eo tempore, quo istam postulationem animis nostris concipere, hæcque cogitare cœperamus, ad tempus, quo Rhoson Chosron venimus, non amplius decem dies præterierant: ad quod quidem tempus tu sancte Sergi, non quod ipse dignus essem, sed propter tuam ipsius bonitatem mihi noctu secundum quietem visus es, & iam tertio dixisti Siram concepturam. Atque ego in eadem visione tertio aperte tibi, quæ erant consentanea, respondi. Ac quoniam tu rerum abs te postulatarum largitor es, ex eo die Sira * morbum, quo mulieres laborare solent, non sensit. Ego autem etsi hac de re animo hæsitabam, vtrum verbis tuis fidem haberem, an nõ, cum sis postulationum largitor: postea tamen ex eo, quod morbus muliebris Siram non attigit, tum vim exploratam habui visionis, tum tuorum verborum veritatem. Quocirca Crucem hanc ilico, & eius precium vna ad tuam sanctissimam ædem misi, dedique mandatum, vt ex eius precio discus vnus & vnus calix fierent, qui diuinis mysteriis celebrandis inseruirent: quinetiam vt Crux fieret, & thuribulum fabricaretur. vtrunque aureum, in vsum sacræ mensæ, & Hunnicum vtrinque apertum conficeretur auro collustratum. Quod autem de summa precij restaret, ad necessarios vsus tuæ sacræ ædis reseruaretur, vt mihi & Siræ tu sancte Sergi, cum in aliis rebus opitularere, tum maximè in hac petitione subsidio venires. & quod per tuam intercessionem nobis euenerit, idem ipsum per tuam clementiam & bonitatem mihi & Siræ ex sententia penitus succedat. Quo tum ipse, tum Sira, tum alij omnes denique in toto orbe terratum tua in virtute spem ponamus, & in te deinceps credamus.

II.

Mittit Chosroes alia dona ad S. Sergij ædem.

[e] Inscriptio in disco posita.

[f] Chosroes inuocat S. Sergium.

Nota quod hic dicitur, reginã Persarũ gestasse Crucem.

S. Sergius apparet Chosroi.

* Menstrua dicit.

Digna hæc quidem, inquit Baronius, quæ cubitalibus (vt aiunt) litteris formentur, quo Nouatores magis rubore suffusi taceant, cum etiam ab infidelibus & idololatris redarguantur in veneratione sanctissima Crucis & cultu sanctorum martyrum dum talia loquitur Ethnicus, sua tamen conscientia Christianus, veritus publicè profiteri quid sentiret, ne rebellem experiretur populum, quem omnibus demulcere officiis hoc sui regni exordio satagebat.

Ex historia Ecclesiastica Nicephori Callisti, Lib. 15 cap. 23.

Acta sunt hæc sub Leone Imp. qui successit Martiano

ARCHISYNAGOGVS quidam inter Iudæos, cum pueris duobus in tumultu concitato, perinde atque is author eius fuisset, correptus, crudeliter à vito consulari excruciatus est, multis hominibus præsentibus. Is autem inter tormenta varia illud tantum vociferatus est: O Deus sancti Sergij, adiuua me. Sancte Sergi, tu nosti. Iudices porro fingere & assimulare hæc Hebræum putantes, ad ignem, vt viuus combureretur, qui verba ea protulisset, condemnãrunt. Et ecce in media flamma equites duo, candidis induti stolis, apparentes, horis multis illum ab igne intactum conseruarunt, & multitudo in flammam insiliens, hominem inde rapuit. Qui deinde baptizatus, Sergius nominatus est: atque ille non minus mente quoque illuminatus, substantia sua, quam multam habuit, vendita, in pyræ eius loco amplissimum Sergio martyri templum extruxit: vbi capite raso, reliquam iuxta Dei beneplacitum exegit vitam. Idem duo eius fecêre pueri, nominibus suis in Sergii & Bacchi nomen mutatis:

Martyris inuocatione liberatur ab ignis Iudæus.

Frequentem illis temporibus peregrinatione ad S. Sergium martyrem fuisse, à quo, quæ singuli peterent, solerent accipere tradit ann. 471. Baronius inde factum esse vt vulgatis miraculis, à Iudæo dira patiente, Deus S. Sergij inuocaretur.

VITA

VITA S. OSITHAE VIRGINIS ET MARTYRIS, CVIVS AVTHOR NOMEN NON HABET IN MS. CODICE, SED EST TAMEN fide digna: putoque esse eius epitomen, quam scripsit Albericus Veerus Regularis.

ANN. 630.

7. OCTO. S. Osithæ Patentes. Vide Baro, ann. 653.

I. BEATA Ositha virgo & martyr, ex nobilissimis Anglorum natalibus originem duxit. Erat enim filia Fritheuualdi Regis & Vuilteburgæ filiæ Regis Pende Merciorum. Traditur autem virgo Ositha bonis informanda moribus sanctæ Moduuennæ Abbatissæ, quæ iuxta syluam, quæ Arderna dicitur, duo construxerat monasteria: vnum in loco, qui Pollesuuorch dicitur: aliud in mansione, quæ Streuesthal nuncupatur. Horum alterum sibi elegit orationibus intentæ, reliquum concessit beatæ Edithæ, sorori Regis Alfridi, ob sanctitatis meritum sibi familiariter dilectæ, quæ in congregatione sanctarum virginum mater & custos effecta est. Huic aliquandiu adhæsit adolescentula Dei ancilla Ositha, à sancta Moduuenna Abbatissa ei commendata. Cum itaque hyberno tempore contingeret, beatam Editham cuiusdam codicis inspectioni vacare, constituit sanctæ Moduuennæ communicare ea, quæ legenti vtilia in eo aduerterat. Itaque accita ad se Ositha, Vade, inquit, & defer volumen istud ad dominam & matrem nostram Moduuennam, in eo fortassis nonnihil sanctæ contemplationis & ædificationis repertum. Ea acceptio libro, cum ad quendam pontem ligneum peruenisset, vi ventorum in pontis fastigio impulsa, deorsum in flumen præceps corruit, atque eius impetu rapta, in momento absorpta est.

Moduuenna Abbatissa.

Editha Abbatissa.

Ositha a flumine absorbetur.

II. ELAPSIS autem tribus diebus, Angelus Domini Moduuennæ in cella oranti apparens, dixit: Vade cum festinatione ad fluuium, aliquid ibi necessarium perpetratura. Ea vbi peruenit ad fluuium, inuenit ibi Edithan virginem, puellam Ositham quæritantem: eamque velut pauescentem animaduertens, Quid est, inquit, soror? Rectene sunt omnia? Illa respondit: Iam tres dies sunt, domina, quod transmisi Ositham ad te, venioque perquirere, quid causæ sit, quod ad me non reuertitur. Estne apud te? Moduuenna ait: Reuera non vidi eam, nec venit ad me. Interrogati autem pastores, num puellam vidissent, ita responderunt: Nudiustertius puellam pontem ascendere vidimus, sed quo vel abierit, vel peruenerit, nos earum pecorum agentes, & ad alia intenti, penitus ignoramus. His auditis, sancta Moduuenna ait ad Editham: Deprecemur, soror charissima, Dominum, vt meritis omnium sanctorum suorum restituat nobis hac hora puellam perditam, vt videamus & cognoscamus eius admirandam potentiam, & collaudemus perpetuo eius misericordiam. Cum igitur in terram sese inclinassent, & diu cum lachrymis orassent, Moduuenna ab oratione surgens, clara voce tertio exclamauit: Ositha, Ositha, Ositha, in nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis veni foras, & de hoc flumine, in quo submersa es, per virtutem potentiæ eius sana & incolumis emergas, vitæ restituta. Necdum plene verba finierat virgo sancta, & ecce puella è fluuio cum codice illæso prodit, terque expedita voce respondet: Ecce ego, ecce ego, ecce ego, domina mea. Eam sancta Moduuenna cum magna exultatione suscipiens, & gratias immmensas Deo agens, Edithæ restituit, & cum codice eius ad cellam remeauit. Locus autem ille ab euentu nomen sortitus, ab incolis Nunpole appellatur: quamquam illa, monialis tunc non fuit, tametsi nigro pallio amicta fuisse creditur.

Vide mirabilem eum precū sanctarum virginum.

III. POST decessum autem sanctæ Moduuennæ, beata Ositha ad parentes reducta, virtute & moribus quotidie proficiebat: cumque ad nubiles peruenisset annos, Rex orientalium Saxonum Sigerus, parentes puellæ solicitans, virginem sibi petiit in coniugem dari. Vt autem parentes eam ad consentiendum hortati sunt, illa blanditias eorum respuens, animo & actione virginitatis sibi puritatem magis cordi esse declarauit. At tamen quamuis renitens & inuita, nuptiis regali apparatu instructis, Regi illi tradita est. Sed affectum & desideria sua cælesti sponso commendans, preces Deo & deuote & instanter obtulit, vt ipsam à viri contactu immaculatam conseruaret. Interim multis diebus laudabili quadam fallacia & multarum occasionum opportuno prætextu Regis desiderium repressit: sed ille eo ardentius, quo minus erat voti eius conscius, in secretius cubiculum eam iussit introduci, vt diu optatis eius frueretur amplexibus. Ecce autem nutu diuino adest nuncius, Regi iucundos rumores afferens, ceruum habitu & forma corporis spectabilem, præ foribus regiæ domus discurrere. Ita Rex intactam deferens Reginam, adiunctis sibi venatoribus ad persequendum ceruum perniciter aduolat. Ositha vero tanquam è naufragio erepta, liberatori suo Christo gratias agit, mittitque celeriter literas Orientalium Anglorum Episcopis, Eccæ & Beduuino, viris religiosis, iis mentis suæ desiderium exponens. At illi festino gressu ad eam venientes, religionis habitum ei tradunt, & velo imposito, monialem consecrant.

Inuita coniungitur Sigero Regi Ositha.

Monastico habitum induit.

IV. REDIENS vero Rex post aliquot dies à venatione, ad visitandam Reginam alacriter properat: cernensque eam habitu sancto indutam, & voto diuino obligatam, mœrore afficitur. Sed tamen nolens amorem in odium commutare, illam proposito suo insistere sustinet, licet inuitus: constructisque ædificiis religioni accommodatis, villam Chichensem ei dat possidendam. Tum illa sacras sibi virgines adiungens, vitæ austerioris propositum aggreditur, morum disciplina, silentij rigore & censura continentiæ singulas informat, & tum verbo, tum exemplo ad amorem cælestium & mundi contemptum indefinenter accendit. Cumque in Dei famulatu aliquandiu desudasset, humani generis inimicus, & virtutum exterminator diabolus, beatæ eius conuersationi inuidit, & quam de die in diem proficere conspexit, à via sanctitatis auertere studuit. Itaque satellites suos ad sanctæ virginis euersionem misit, è Danorum finibus filios perditionis, Christianæ fidei & pietatis expertes, ad depopulandam orientalium Anglorum plagam excitans. Eius barbaræ geneis consuetudo fuit, piraticam exercere, Christianorum cædibus delectari, rapinis inhiare, ocium inane ducere, quoties à sceleribus & impiis facinoribus manus continerent.

Rex id permittit, & monasterium condit.

Danorum feritas.

V. ANNO igitur Domini sexcentesimo quinquagesimo tertio, mense Octobri, gentilium caterua è Danorum partibus nauibus aduecta, apud Orientales Saxones ad villam Chichensem appulit. atque ibi è nauibus egressi rapinis & incendiis in Christianos sæuiêtunt. Ille vero, qui inter scelestos illos primas obtinebat, conditione beatæ Osithæ & religione comperta, precibus & muneribus eam cœpit ad idololatriam prouocare, subiiciens etiam minas verberum & vulnerum, nisi deorum, quos colebat, venerationi consentiret. At virgo sancta & blanditias contemnens, & minarum asperitatem nihil reformidans, supplicia impendentia paruipendit. Quamobrem princeps ille neque eius constantiam, neque deorum suorum iniuriam ferre sustinens, capitali in eam lata sententia, caput submittere eam coegit. Quod cum amputatum ei esset, mox corpus sese subrigit, & caput humi iacens, manibus apprehendit, rectoque gradu & firmis vestigiis progrediens, vsque ad Ecclesiam Apostolorum Petri & Pauli, per tria fere stadia illud deportat. Ad ostium autem ecclesiæ obseratum subsistens, manibus cruentatis, vt ipsi aperiatur, pulsat, & sanguinis illic vestigia reliquens, in terram corruit. Eo autem loco, vbi capitalem virgo sancta subiit sententiam, fons perspicuus erupit, variis morborum generibus præbens sanitatem.

Ann. 655. Dani populantur Anglos.

S. Ositha decollatur, & fert caput suum.

PORRO